

1. Норт Д. Институты, институциональные изменения и функционирование экономики / Д. Норт; [пер. с англ. А.Н. Нестеренко]. – М.: Фонд экономической книги «Начала», 1997. – 198 с.

2. Максимчук М.В. Проблеми інституційного забезпечення інтелектуально-інноваційного розвитку регіону / М.В. Максимчук. – Львів: ІРД НАН України, 2008. – 61 с.

УДК 631.11(477)

В. С. Михайлов
д. е. н., професор
Міністерство оборони України, в/ч А 2350

ОЦІНКА ЗБАЛАНСОВАНOSTІ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ

Зовнішньоекономічні зв'язки, в першу чергу зовнішня торгівля, стала однією з найдинамічніших сфер економіки та провідною формою участі України в системі світових господарських стосунків. Цьому процесові мають передувати докорінні зміни у трансформації національної економіки, відносинах власності в господарстві й забезпечення її економічної безпеки.

Відповідно до наявних статистичних даних, у 2016 році в Україні торговельний баланс було зведено з негативним сальдо в розмірі -5,80 млрд. дол., а коефіцієнт покриття імпорту експортом становив лише 0,89. Натомість, експортні надходження мають бути основним джерелом фінансування виплат зовнішніх боргів. Відношення боргових зобов'язань до експорту в Україні становило 78 %, що поки що значно менше за критичне згідно загальносвітової практики (200 %). Станом на 1 січня 2017 р. золотовалютні резерви НБУ склали 15,44 млрд. дол.

Викликають занепокоєння загальні дані щодо валового зовнішнього боргу країни. За інформацією Національного банку, валовий зовнішній борг України на 1 січня 2017 р. становив 113,483 млрд. дол. Фактично — це сукупний

зовнішній борг, боргові зобов'язання держави в цілому, який включає борг сектора державного управління, борг Національного банку, борг фінансових корпорацій та ін.

Аналізуючи наявні дані МВФ, Світового Банку та НБУ за 1996-2016 рр., можна відмітити, що лише за період 1999-2005 рр. сальдо торговельного балансу України та, відповідно, сальдо рахунку поточних операцій її платіжного балансу (ПБ) було позитивним. В інші роки цього періоду зовнішньоторговельні операції в цілому спричиняли “негативний вплив” на зростання вітчизняного ВВП. І це є певним “економічним парадоксом”, бо економіку України можна віднести до “малої економіки відкритого типу” – її ВВП у 2015 році складав лише 0,15 % загальносвітового виробництва товарів і послуг [1].

З точки зору сучасних теорій макроекономіки, “мала відкрита економіка” — це економіка, незначний розмір якої не дозволяє здійснювати істотний вплив на процеси на світовому ринку товарів та послуг, зокрема на ставку проценту, яка задається для неї загальними умовами світового фінансового ринку. Стосовно малої відкритої економіки може бути, зокрема, застосована модель Манделла-Флемінга, яка дозволяє аналізувати вплив макроекономічної політики держави як на внутрішню, так і на зовнішню рівновагу [2, 3].

На основі даних за 1996-2016 рр. була побудована регресійна модель залежності ВВП України від сальдо зовнішньої торгівлі товарами і послугами, що відображаються у її платіжному балансі. Модель має наступний вигляд:

$$Y_{(t)} = 74684 - 7,480 * САВ_{(t)},$$

де: Y – ВВП, млн. дол. США;

САВ – рахунок поточних операцій ПБ, млн. дол. США;

t – n року (період 1996-2016 рр.).

З моделі витікає, що за період, що розглядався, зовнішня торгівля товарами і послугами з точки зору макроекономічних міркувань в цілому фактично негативно впливала на зростання об'єму національного ВВП, що є певним економічним парадоксом, враховуючи експортоорієнтованість багатьох сфер

національної економіки. Збалансованість ПБ за цей період досягалась здебільшого за рахунок кредитів, прямих і портфельних іноземних інвестицій, переказу грошей із-за кордону українськими заробітчанами тощо.

При цьому, параметри регресійної моделі та оцінки їх значущості дозволяють зробити висновок про її доволі високу релевантність: коефіцієнт детермінації $R^2 = 0,74$, довірчі інтервали коефіцієнтів регресії з надійністю 95% за критерієм Стюдента пояснюють варіацію залежної ознаки Y .

Зазначимо далі, що відповідно до прогнозу, який було підготовлено Інститутом економіки та прогнозування НАНУ [4], динаміка світової економіки у 2017–2018 рр. не сприятиме суттєвому зростанню українського експорту. Можливе активне використання експортного потенціалу лише аграрного сектору, харчової та фармацевтичної промисловості. В Україні у середньостроковій перспективі основними експортними товарами залишатимуться зерно, соняшникова олія та продукція чорної металургії, тоді як зовнішній попит на продукцію таких важливих галузей вітчизняної економіки як машинобудування, авіабудування, суднобудування тощо демонструватиме спад, що гальмуватиме використання їх експортного потенціалу. У 2017 р. НБУ очікував зростання ВВП до 2,8 %. Проте, взявши до уваги, серед іншого, “ефекти” від блокади Донбасу, він переглянув попередню оцінку економічного зростання у 2017 році з 2,8 % до 1,6 % [5, с. 61].

Вищезазначене, зокрема, підтверджує нагальну необхідність для органів державного управління і регулювання економічним розвитком України прийняття відповідних науково обґрунтованих рішень у цій сфері. Серед таких заходів можна відмітити підвищення ефективності експортного потенціалу країни, в тому числі товарних груп із високою доданою вартістю та високотехнологічних товарів, державна підтримка критичного імпорту, відновлення ролі України як транзитної держави, стимулювання національного товаровиробника, у тому числі за рахунок дієвого використання монетарних методів, ліцензування, квотування, захисту національного ринку та, одночасно, пошуку нових ринків збуту вітчизняних товарів і послуг. Досягнення

макроекономічної рівноваги, усунення зовнішньоекономічних дисбалансів є одним із найважливіших чинників підвищення інвестиційної привабливості нашої країни, активізації внутрішніх капіталовкладень тощо.

Список літератури:

1. Ukraine GDP. 1987–2017. URL : <http://www.tradingeconomics.com/ukraine/gdp>.
2. Макроэкономика / В. М. Гальперин, П. Н. Гребенников, А. Н. Леусский, Л. С. Тарасевич. СПб.: Экономическая школа, 1994. - 518 с.
3. Основні характеристики, показники і умови зовнішньої торгівлі України / І. І. Пузанов, В. С. Михайлов, Т. М. Пузанова, В. М. Харнім ; під. наук. ред. І. І. Пузанова. К. : ІВЦ АЛКОН НАН України, 2008. - 344 с.
4. Макропрогноз розвитку економіки України у 2016–2018 рр. / Інститут економіки та прогнозування НАН України. URL : <http://ief.org.ua/?p=6317>.
5. Інфляційний звіт Національного Банку України: липень 2017 року. К. : НБУ, 2017. - 62 с.

Serhii Mykhailets
Master student, Corporate finance and
controlling department
Kyiv National Economic University
named after Vadym Hetman

Supervisor: Iryna Ivanets
Associate professor, PhD in Economics,
Corporate finance and controlling department
Kyiv National Economic University
named after Vadym Hetman

LEVERAGED BUYOUTS: LOW-COST TAKEOVER

A leveraged Buyout is a type of acquisition financed by borrowed money. The firm using the LBO only has to provide a small amount of the financing to make a large purchase. Usually around 90% of the cost is financed through debt.